

KVINNORS SJUKSKRIVNING

EN STUDIE OM RISKFAKTORER FÖR LÅNGTIDSSJUKSKRIVNING

Monica Renstig

Civilekonom, karriärrådgivare

Women´s Business Research Institute

www.wombri.se

Hélène Sandmark

Med. dr, ergonom

Institutionen för Folkhälsovetenskap

Karolinska Institutet

SYFTE:

**ATT UNDERSÖKA ORSAKERNA TILL DEN ÖKADE
LÅNGTIDSSJUKSKRIVNINGEN BLAND KVINNOR**

KVINNORS LÅNGTIDSSJUKSKRIVNING – VÅR UTGÅNGSPUNKT:

VARFÖR ÄR DET SÅ?

- Ökat mycket kraftigt sedan 1997
- Sjukfallen blev längre
- 56 000 kvinnor långtidssjukskrivna 1996 – 137 000 i april 2004
- 39 000 män långtidssjukskrivna 1996 – 76 000 april 2004
- Kvinnornas sjukfrånvaro steg snabbare än männens
- Kvinnor dubbelt så mycket långtidssjukskrivna som män
- 64 % kvinnornas diagnoser stressrelaterade besvär, utbrändhet, värk i rörelseorganen

STUDIENS DESIGN

- Långtidssjukskrivna kvinnor = mer än 90 dagar
- Fem mellansvenska län
- Svenska kvinnor 30 – 55 år
- Kvalitativa djupintervjuer med 25 långtidssjukskrivna kvinnor
- 300 sjukskrivna kvinnor valdes slumpmässigt ur AFAs register
- 300 ej sjukskrivna valdes slumpmässigt ur befolkningsregistret
- Grupperna gjordes jämförbara utbildning/yrke
- 129 frågor om arbetsliv, privatliv, ekonomi
- 80 % svarsfrekvens

BASFAKTA

- De flesta kvinnorna, sjukskrivna och icke-sjukskrivna, har yrken som normalt kräver gymnasiekompetens
- 80 % gifta/sambo – endast 13 % ensamstående
- Hälften av samtliga kvinnor jobbar i offentlig sektor, 24 % privat
- Runt 40 % av båda grupperna anställda på heltid, 25 % på 31-39 tim/vecka
- Medianåldern 43 år för sjukskrivna, 41 år för icke sjukskrivna
- Mediantiden för sjukskrivna kvinnorna 328 dagar
- 59 % sjukskrivna på heltid
- 60 % av sjukskrivna & 30 % av icke sjukskrivna anger nya sjukdomar/allergier under senaste 2 åren
- Vanligaste besvär: ”Värk i muskler och leder” – även bland icke sjukskrivna

YRKESTITLAR BLAND RESPONDENTER

– DE 10 VANLIGASTE

SJUKSKRIVNA	ICKE SJUKSKRIVNA
Undersköterska	Undersköterska
Vårdbiträde	Lärare
Sjuksköterska	Kontorist
Lokalvårdare/städ	Vårdbiträde
Barnskötare	Förskollärare
Lärare	Barnskötare
Förskollärare	Sjuksköterska
Affärsbiträde	Affärsbiträde
Kontorist	Lokalvårdare/städ
Personlig assistent	Personlig assistent

RESULTATEN

ORSAKER TILL KVINNORS LÅNGTIDSSJUKSKRIVNINGAR

1. EJ TILLGÄNGLIG OCH ADEKVAT SJUKVÅRD

Närmare hälften av alla sjukskrivna står i kö för utredning/undersökning/behandling

- 60 % väntat minst 2 mån, 20 % väntat minst 6 mån, 10 % i mer än ett år
- 37 % väntat i minst 2 mån på ortoped
- I väntan förblir de sjukskrivna
- 79 % har ej kontakt med Försäkringskassa under sjukskrivningen
- 20 % anser inte de blivit tagna på allvar av sjukvården
- Många av de sjukskrivna bara delvis utredda eller ej alls
- Många erbjuds varken adekvat diagnos eller adekvat vård

SLUTSATSER

- Dagens sjukvårdsapparat ej anpassad för adekvat behandling av dessa diagnoser
- Brist på effektiv behandling för dessa diagnoser
- Brist på alternativa behandlingsformer

RESULTATEN

ORSAKER TILL KVINNORS LÅNGTIDSSJUKSKRIVNINGAR

2. LÅG NÄRVARO PÅ ARBETSPLATSEN

- Sjukskrivna jobbat mer deltid
- 30 % av sjukskrivna jobbat deltid mer än 12 år, mot 17 % av ej sjukskrivna
- Fler barn
- Huvudansvar för barnen – ej sjukskrivna har delat ansvar i större utsträckning
- Därmed tot. antalet arbetade timmar betydligt lägre för sjukskrivna

SLUTSATS:

Stor frånvaro, även giltig sådan, ökar risken för långvarig sjukskrivning

NÄRVARON PÅ ARBETSPLATSEN, FORTS..

RISIKFAKTORER

- **DELTIDSARBETE \geq 4 ÅR**
- **DELTIDSARBETE \geq 13 ÅR**
- **FICK BARN TIDIGT**
- **FLER BARN**
- **HUVUDANSVAR FÖR BARNEN**

NÄRVARON PÅ ARBETSPLATSEN, FORTS..

- **EJ FÅTT INTRESSANTA ARBETSUPPGIFTER**
- **EJ UTVECKLATS I ARBETET**
- **EJ LÄRORIKT ARBETE**
- **EJ LÄRA NYTT**
- **EJ INFLYTANDE & KONTROLL I ARBETET**
- **EJ PÅVERKA ARBETSTIDER**

- **TRIVS SÄMRE PÅ JOBBET**
- **TRIVS SÄMRE MED ARBETSUPPGIFTER**
- **TRIVS SÄMRE MED ARBETSKAMRATER**
- **EJ UPPSKATTNING I ARBETET**
- **MOBBADE PÅ JOBBET, YNGRE BOS**

- **SAKNAR KOMPETENS FÖR ARBETET ELLER ÖVERKVALIFICERAD**

RESULTATEN

ORSAKER TILL KVINNORS LÅNGTIDSSJUKSKRIVNINGAR

3. INLÅSNING I YRKE OCH ARBETSPLATS

- 93 % av sjukskrivna vill börja arbeta igen
- Hälften vill byta jobb
- 26 % skulle kunna arbeta hos annan arbetsgivare
- 17 % skulle kunna arbeta om arbetet anpassades efter arbetsförmågan
- 38 % skulle kunna arbeta färre timmar – men kan ej gå ner i tid av ekon.skäl
- 89 % av de sjukskrivna är fast anställda – 78 % av de icke sjukskrivna

SLUTSATS

Kvinnorna är inlåsta i yrke och arbetsplats, som inte passar dem, och har få upplevda eller reella möjligheter att byta.

INLÅSNING I YRKE OCH ARBETSPLATS, FORTS...

RISKFaktorER

- **FÄRRE ANTAL ARBETSGIVARE**
- **FÄRRE ARBETSGIVARE, GÄLLER YNGRE INOM BARN, OMSORG, SJUKVÅRD**
- **INTE BYTT YRKE, GÄLLER ÄLDRE INOM BARN, OMSORG, SJUKVÅRD**

4. SVAGA EKONOMISKA INCITAMENT

- 90 % av alla sjukskrivna kvinnor förlorar på att arbeta
- Bygger på självrapporterade uppgifter

Grupp	Lön efter skatt Median	Kostnad för lunch och resor vid yrkesarbete	Disponibel inkomst vid yrkesarbete efter omkostnader	Sjukpenning och ersättning från AFA efter skatt Median	Vinst eller förlust att yrkesarbete jämfört med sjukskrivning enbart vid kostnader för lunch	Vinst eller förlust att yrkesarbete jämfört med sjukskrivning vid kostnader för lunch och arbetsresor
Samtliga sjukskrivna kvinnor	10 368	- 1 490	8 878	9 550	-252	-672
Kvalifikationsnivå 1	9 113	- 1 490	7 623	8 750	-707	-1127
Kvalifikationsnivå 2	9 804	- 1 490	8 314	9 028	-297	-714
Kvalifikationsnivå 3	12 119	- 1 490	10 629	10 750	+299	-121
Kvalifikationsnivå 4	13 017	- 1 490	11 527	10 750	+1 197	+777
B O S	10 475	- 1 490	8 985	9 984	-579	-999

BOS= Arbete inom Barn, Omsorg eller Sjukvård

Nettokostnad för lunch beräknad enl Konsumentenverkets kalkyl, 1 025 kr, reskostnad ber. efter skattevdrag t 420 kr

Kvinnors sjukskrivningar 2005